

Nova apostolska reformacija: apostolska služba za danas

Ervin **BUDISELIĆ**
Biblijski Institut, Zagreb
ervin.budiselic@zg.t-com.hr

UDK: 261.8
Stručni članak
Primljeno: 7. 2008.
Prihvaćeno: 9. 2008.

Sažetak Članak analizira ideju Petera Wagnera, glavnog predstavnika pokreta nove apostolske reformacije, da apostoli trebaju i moraju upravljati lokalnim crkvama. Potpora za tu tvrdnju temelji se primarno na Efežanima 2,20 gdje Pavao kaže da je crkva nazidana na temelju apostola i proroka. Dakle pitanje je da li ljudi s apostolskom službom predstavljaju taj temelj ili je temelj apostolska nauka? Usko povezano s time je i pitanje da li se apostolska služba/položaj nastavlja do danas ili ne? Članak u prvom dijelu analizira razloge nastajanja te ideje u Wagnerovoj teologiji i krajnje ciljeve NAR pokreta. U drugom djelu analizira se biblijsko razumijevanje apostolske službe koje je uobičajeno za sve teologe NAR-a, i konačno, te se ideje uspoređuju s tradicionalnim idejama o apostolskoj službi u kršćanstvu. Autor zastupa tezu da se apostolska služba u Tijelu Kristovu nastavlja i do danas, i kao takva treba biti priznata i kao službena funkcija; ali autoritet apostola bi trebao biti duhovni i utjecajni, a ne upravljački i hijerarhijski kao što Wagner tvrdi.

UVOD

Nova apostolska reformacija (NAR) je novi pokret u kršćanstvu koji voli sebi pripisati naziv "treći val Duha". Promatrajući etimologiju ova dva naziva možemo bolje razumjeti što taj pokret naglašava: to je pokret koji za sebe tvrdi da je započet od Duha, to je nešto novo što Bog čini; to je apostolski pokret (apostoli su prominentne figure) i to je reformacija. Cilj ovog pokreta je da iznova oblikuje kršćansku praksu, vjerovanja i tradiciju. Kao osobi koja je otvorena za nove stva-

ri koje Duh čini da reformira svoju crkvu, istraživanje ove teme predstavlja mi osoban i teološki izazov jer, ako Bog čini nešto novo, onda bih to trebao slijediti. Međutim, Riječ Božja nas poziva da ne vjerujemo svakome duhu, već da duhove podvrgavamo kušnji da vidimo jesu li od Boga (1 Ivanova 4,1).

Fokus ovog istraživanja je istraživanje uloge, značenja i učenja o apostolima koje NAR promovira, a posebno ideje da apostoli trebaju upravljati lokalnim zajednicama. Primarni izvor za ovo istraživanje su djela Petera Wagnera, glavnog predstavnika pokreta.

Radnja je podijeljena na tri dijela. U prvom dijelu istražuju se temelji na kojima je pokret nastao i glavni ciljevi kojima NAR teži i poučava. Drugo, prezentirat ću biblijsko razumijevanje uloge apostola koje ovaj pokret naučava i primjenu ovog učenja na apostolsku službu. Konačno, u zadnjem dijelu usporedit ću NAR-ovu teologiju apostolske službe s ostalim teološkim idejama o apostolskoj službi.

“POČETAK I KRAJ” POKRETA NAR

Peter Wagner i njegova duhovna transformacija

Da bismo razumjeli NAR, moramo prije svega istražiti djelo i teologiju Petera Wagnera. On nije osnivač ovog pokreta, ali je svojim radom i utjecajem postao njegov glavni predstavnik, glasnogovornik i promotor. Njegove knjige, seminari i ideje predstavljaju glavni izvor za razumijevanje teologije, djela i utjecaja pokreta. Prema tome, u ovome dijelu ću se fokusirati na Wagnerov duhovni razvoj i rast koji će nam objasniti razloge i motive njegove teologije.

Wagnerova teologija je “a posteriori teologija.”¹ Prvih šesnaest godina njihove službe on i njegova žena Doris bili su misionari u Boliviji (1956-1971) gdje su započeli jednu crkvu i gdje je Wagner bio uključen u akademsku djelatnost kao direktor Biblijskog instituta, kombinirajući tako misijsku djelatnost s akademskim poučavanjem. Osvrćući se na to vrijeme Wagner primjećuje da “iako su te godine služenja ostavile neke pozitivne rezultate, sramotno se osvrnuti unazad i shvatiti kako je naše ulaganje vremena, novca i energije proizvelo tako malo” (Wagner, 8). Njegov prvi zaokret u teologiji i službi je došao preko profesora misiologije Donalda McGavrana koji ga je izazvao da mjeri učinkovitost svog misijskog rada ne kroz vjernost, već kroz uspješnost u umnožavanju kršćanskih crkava u broju i veličini. Izazvan takvom idejom Wagnerov odgovor je bio dubok i značajan za njegov budući rad. Rekao je “ako Bog želi pronaći izgubljene ovce,

¹ Osobno, nemam ništa protiv “a posteriori teologije” kao takve. Naposljetku, svi se mi oblikujemo kroz svoja iskustva i zapažanja. Takva teologija postaje problem kada se svim sredstvima nastoji “pomiriti” naša iskustva s onime što kaže Biblija.

moramo učiniti sve da ih pronađemo i dovedemo u stado... da bi se povećao broj izgubljenih duša koje su spašene i dovedene u žive crkve, bio sam spreman za sve što je gore navedeno, pa i za više od toga“ (Wagner, 8). Njegova goruća želja da dosegne izgubljene je rezultirala stavom “učiniti sve“ i “spreman za sve“ koji će obilježiti njegov teologiju u godinama koje dolaze.

Nakon otkrivanja tehničke dimenzije crkvenog rada pod mentorstvom McGavrana, njegov drugi zaokret je došao oko 1980. kada otkriva duhovnu dimenziju crkvenog rasta, tj. ulogu nadnaravnoga. Wagner kao antikarizmatik počinje otkrivati pentekostalne crkve i njihovu teologiju, a poziva i svog prijatelja Johna Wimbera da dođe na sveučilište Fuller i da mu se pridruži u poučavanju kolegija nazvanog “Znaci, čudesa i crkveni rast.” Wagner je bio duboko osvjedočen činjenicom da je crkveni rast u Djelima apostolskim bio generalno povezan s nadnaravnim manifestacijama (kao što su iscjeljenja bolesnih i istjerivanje demona) koje su pripremile put da se navijesti Riječ Božja.

Oko 1987. Wagner počinje istraživati ulogu molitve u svjetskoj evangelizaciji što ga na kraju dovodi do učenja o teritorijalnim duhovima, duhovnom ratovanju, duhovnom kartiranju i identifikacijskom pokajanju. Njegov posljednji zaokret se desio oko 1993. kad počinje primjećivati iste karakteristike različitih pokreta koji nisu bili međusobno povezani. Te nove crkve su imale novu strukturu autoriteta koja se razlikovala od tradicionalnog kršćanstva; to je bio autoritet temeljen na autoritetu odnosa, a ne birokracije. Taj novi model relacijskog odnosa u crkvi je bio implementiran na dva nivoa. Na lokalnoj razini crkva je bila vođena od strane pastora, a na translokalnoj razini određeni broj crkava se nalazio pod autoritetom apostola (Wagner, 3). I upravo u tim pokretima Wagner pronalazi posljednji nedostajući element u svojoj potrazi za efektivnim crkvenim rastom koji je bio stoljećima zapostavljan – nova crkvena struktura s apostolima na čelu. Razlog njihovog rapidnog rasta Wagner počinje vidjeti u njihovoj crkvenoj strukturi.

Temelj i korijen pokreta NAR

Wagnerova želja za crkvenim rastom dovela ga je do zaključka da crkva raste ako ima dobro tehničko razumijevanje crkvenog rasta. Element nadnaravnosti je vrlo važan; duhovna borba je krucijalna, ali sve to neće rezultirati ni s čim ako struktura crkve nije na mjestu, a za njega je Bogom dana struktura crkve ona koju vode apostoli.

Wagner slijedi genealogiju pokreta NAR do četiri glavna izvora, a to su: Afričke nezavisne crkve – pokret koji je započeo oko 1900, a karakteriziran je stavljanjem velikog autoriteta u ruke pojedinaca unutar Tijela Kristova; Pokret kineskih kućnih crkava koji je započeo oko 1976. u kojem pojedini vjernici imaju autoritet doslovno nad nekoliko milijuna kršćana; Crkve Latinske Amerike gdje

u urbanim sredinama oko 1980. crkve vode jaki lideri (Wagner, 3); i konačno, Latter Rain pokret (Kasna kiša) koji se pojavio 1940-ih, a Wagner ga vidi kao formativan samo za crkve u SAD-u (Wagner, 10). Svi su ti pokreti doveli do fenomena Nove apostolske reformacije kada je crkva, prema Wagneru, počela priznavati ili će priznati u budućnosti potrebu za apostolima koji sa svojim velikim autoritetom predstavljaju završni nedostajući element za crkvenu pobjedu.²

Priznanje apostolske službe je ključni element u Wagnerovom viđenju crkvene povijesti. On nije toliko zainteresiran za povratak crkve na model crkve prvog stoljeća, već naglašava potrebu da crkva 21. stoljeća bude bazirana na svim biblijskim principima. Prema tome, ključna riječ koja opisuje njegov pogled na crkvenu povijest jest dovršenje. Sve što je Bog radio do sada, radio je zato da upotpuni i pripremi crkvu za napredak Božjeg kraljevstva, a apostoli su zadnja karika u tom lancu događaja. Protestantska reformacija je ponovno uspostavila autoritet Pisma, opravdanje po vjeri i svećenstvo svih vjernika. Wesleyjanski pokret je nakon toga donio naglasak na osobnu i zajedničku svetost. Pentekostni pokret je nakon toga donio naglasak na nadnaravno djelovanje Duha Svetoga. Služba zastupnika je obnovljena 1970-ih, a služba proroka 1980-ih. Konačno je 1990-ih crkva globalno počela prepoznavati dar i službu apostola (Wagner, 5). Na temelju svega toga Wagner objavljuje da je crkva 2001. ušla u drugi apostolski period.

Od velike je važnosti da shvatimo i imamo širu sliku NAR-a, motive i razloge iza njihovog učenja, a ne samo njihov sadržaj. Wagner je promatrao najbrže rastuće crkve u svijetu i došao do zaključka da te crkve rastu tako brzo jer prakticiraju Bogom danu crkvenu strukturu. Zadnji element u ovoj slici jest razumijevanje konačnog ili krajnjeg cilja NAR-ovog učenja i prakse. Kada to shvatimo, postat će nam jasno zašto NAR inzistira tako uporno na važnosti apostolske službe.

Konačni cilj NAR-a

“Jedva preživjeti” ne postoji u NAR-ovom rječniku za crkvu kao ni stav “izdržimo nekako do kraja.” Naprotiv, potpuno opremljene crkve sa svim nužnim elementima su spremne za pobjedonosni marš u pobjedi protiv sotone i njegovih demona, uspostavljanje kraljevstva u potpunosti i prakticiranje Bogom danog autoriteta na zemlji. Ta tri elementa predstavljaju konačni cilj pokreta NAR.

Na temelju Postanka 1 vjeruje se da je Bog dao Adamu i Evi autoritet – dominaciju nad cijelom zemljom koja, prema teolozima NAR-a, znači da su oni

² To nisu jedine promjene koje je Wagner primijetio u tim pokretima. Nova forma i procedura djelovanja u lokalnim crkvama je samo jedan aspekt. Novi međucrkvveni odnosi, novi način financiranja, evangelizacija u sili, misije, molitva, izabiranje i treniranje vodstva, uloga nadnaravnoga, slavljenje i drugi važni elementi crkvenog života su neki od tih novih aspekata, ali glavna svrha ove radnje jest istraživanje uloge apostola u pokretu NAR.

posjedovali “snagu za vladanje koja prisiljava teritorij da prizna i podredi se autoritetu ili vlasti” (Pierce). Svojim neposluhom oni su izgubili svoj autoritet i sotona je postao vladarom svih ljudskih i zemaljskih kraljevstva. Međutim, Isus je došao i uzeo autoritet iz sotonskih ruku i dao ga nazad čovječanstvu koje je sada u mogućnosti da živi u potpunosti puninu svoje sudbine. Sudbina čovječanstva je jasno vidljiva u tumačenju tri biblijska retka:

- Luka 19,10: “Sin Čovječji došao je da traži i spasi što je izgubljeno.” NAR shvaća ovaj odlomak na način da Isus nije došao spasiti “one” koji su izgubljeni (dakle ljude), već “ono” što je izgubljeno. “Ono” predstavlja ljudsku dominaciju nad stvorenjem koja je bila izgubljena u Edenskom vrtu.
- Matej 28,19-20: “Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim.” Prema tumačenju NAR-a, Isus nije rekao da učinimo učenicima pojedince među svim narodima, već naš cilj jest da čitavi narodi postanu kolektivni Isusovi učenici i vršioци njegovih zapovijedi.
- Matej 6,9-10: “Dođi kraljevstvo tvoje! Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji.” “Ako ovo shvatimo doslovno,” kaže Wagner, “naš cilj ne smije biti ništa manje od transformacije društva. Principi i vrijednosti kraljevstva moraju se reflektirati u ljudskim društvima u najvećoj mogućoj mjeri” (Wagner, 11).

Wagner je pažljiv u isticanju da Isusovo kraljevstvo nije zatvoreno unutar crkve, već postoji gdje god muškarci i žene priznaju Isusa kao svojeg Gospodara i Kralja; i kao što pojedinci bivaju promijenjeni i učinjeni novim stvorenjima zbog Kristove vlasti u njihovim životima, transformacija bi se trebala dešavati i u društvu. Sukladno s time, svi atributi neba, na temelju Isusove molitve, trebali bi se reflektirati i biti uspostavljeni na zemlji. Prema tome, kršćani su uključeni u duhovnu bitku protiv sotone i uništavanju njegovih djela (bolesti, grijeha, demonske opsjednutosti, gladi, nepravde...) šireći Kristovu vlast i Njegovu dominaciju. Sve to bi trebalo rezultirati u vidljivoj i sve većoj društvenoj transformaciji koja će u konačnici dovesti do uspostavljanja kraljevstva Božjeg ovdje na zemlji.³ Drugim riječima, cilj NAR-a je zbaciti sotonsku vlast nad društvima i zamijeniti ju drugom vrstom vladavine – kraljevstvom Božjim. Wagner tvrdi da se ovakva vlast ne može uspostaviti bez apostola koji su ključni element u svemu ovome.

³ Wagner odbacuje ideju premilenijalizma jer ona prikazuje crkvu na samo-preživljavanje u svijetu koji postaje sve gori i gori, i koja ne pokušava ništa da postigne društvenu transformaciju. Uloga crkve, prema ovom gledištu je da evangelizira i spasi i što je moguće više ljudi prije uznesenja. Takva crkva pasivno očekuje dolazak kraljevstva s Kristovim povratkom bez ikakva pokušaja da uvede ovaj svijet u kraljevstvo. Prema Wagneru, punina kraljevstva će doći zbog naših napora u njegovom uspostavljanju na cijeloj zemlji, a kada se Krist vrati, njegovo kraljevstvo će već biti uspostavljeno.

NAR-ovo BIBLIJSKO RAZUMIJEVANJE APOSTOLSKE SLUŽBE

Prema Wagneru, drugo apostolsko razdoblje je započelo 2001. (Wagner, 1) kada nakon 1800 godina zapostavljanja apostolske službe, apostoli širom svijeta bivaju prepoznati i postavljeni u strukture crkvene vlasti. To znači da mi danas živimo u vremenu kada će se konačno nešto desiti, bit će moguće transformirati naša društva i utjecati na zemaljska kraljevstva kao nikada do sada. Također, moguće je uspostaviti novu vrstu vlasti jer sada imamo apostole koji djeluju u sferama svog autoriteta.

Wagner definira apostola kao “kršćanskog vođu koji je obdaren, poučen i poslan od Boga s autoritetom da uspostavlja temeljnu vlast ili upravu crkve u dodijeljenoj sferi službe slušajući što Bog govori crkvi i postavljaajući stvari u red tako da bi crkva rasla i postala zrela” (Wagner, 13). To je osoba koja je pozvana i obdarena od Boga duhovnim darom, ima dodijeljenu sferu službe, posjeduje izvanredan karakter, prepoznata je od strane ljudi koji se podređuju njegovom autoritetu i vodstvu, i nadahnut je od Duha otkrivenjima i vizijama onoga što Bog radi (Wagner, 2). Iako ova definicija sadrži mnoge elemente koje opisuju Wagnerovu ideju apostolske službe, pravi problem nastaje kada ovu definiciju usporedimo sa Wagnerovim razumijevanjem crkve i odnosa apostola s drugim darovima vodstva.

Prvi veliki odmak od tradicionalnog kršćanstva dolazi u interpretaciji Efežana 2,20 gdje Pavao piše da je crkva “nazidana na pravom temelju – na apostolima i prorocima, a zaglavni je kamen sam Krist Isus.” NAR uzima ovu izjavu doslovno i kaže da su apostoli temelj i zajedno s prorocima bi trebali upravljati lokalnim crkvama.⁴ Nadalje, primat apostola u vladanju crkvom potvrđuje se s 1 Korinćanima 12,28 gdje Pavao kaže “prvo za apostole.”⁵

Drugi veliki odmak i najradikalnija razlika između NAR-a i tradicionalnog kršćanstva se nalazi u količini autoriteta za koji se smatra da je Duh Sveti udijelio pojedincima nasuprot grupama kao što su crkveni odbori, komiteti ili prezbiterij (Wagner, 5). Wagner ne kaže da su takve grupne odluke u prošlosti bile pogrešne (crkvena vijeća, crkveni odbori, sinode...), već da je sada Duh Sveti usmjerio autoritet od grupe k pojedincu, a to su apostoli. Na taj način apostoli sada zamjenjuju grupno odlučivanje jer sada oni posjeduju svu mudrost, vodstvo i razumijevanje koje je potrebno za vodstvo.

Treći veliki odmak od tradicionalnog kršćanstva se nalazi u inzistiranju da

⁴ Wagner pravi razliku između zaglavnog kamena i temelja opisujući Isusa kao zaglavni kamen, a apostole kao temelj.

⁵ Prema Wagneru poanta nije toliko u priznavanju pozicije apostola i proroka kao hijerarhijske strukture vodstva, već njihovo prihvaćanje kao božanskog poretka. Bez njih crkva ne može očekivati da bude sve ono za što ju je Bog izvorno stvorio da bude.

bi pojedinci s apostolskim darom trebali biti priznati i potvrđeni u apostolske službene funkcije (položaje). Wagner u ovoj stvari ističe nekoliko stvari. Prvo, on shvaća peterostruku službu iz Efežanima 4,11 kao nešto što je konstantno prisutno u životu crkve “dok svi zajedno ne dođemo k jedinstvu u vjeri i u pravoj spoznaji Sina Božjega, k savršenom čovjeku, k mjeri punine veličine Kristove” (Efežanima 4,13). Budući da još nismo stigli do te mjere, apostoli su nam još uvijek potrebni. Drugo, Wagner ističe da većina drugih tradicionalnih denominacija na temelju Efežanima 4,11 priznaju službeno poziciju evangelizatora, pastora i učitelja, ali ne priznaju službeno poziciju apostola i proroka. Treće, on tvrdi da isti principi koji vrijede za javnu ordinaciju pastora na njihov položaj također vrijede i za apostole. Svaki dar peterostruke službe je dan osobi po Božjoj milosti, ali kroz plod tog dara, vanjski dokaz službene funkcije se prenosi na osobu od strane ljudi koji javno priznaju i prihvaćaju njihovu službu. Wagnerov argument je: ako se to radi s pastorima, učiteljima i evangelizatorima, zašto se to isto ne bi primjenjivalo i kod apostola i proroka.

Različite vrste apostola u pokretu NAR

Wagner je vrlo domišljato i kreativno izmislio ekstrabiblijske termine za podjelu apostola. To je vrlo komplicirana podjela tako da ću samo ukratko elaborirati tu podjelu. Glavna premisa iza ovakve podjele je učenje da svaki apostol ima svoju dodijeljenu sferu i autoritet koji je jedino primjenjiv u toj specifičnoj sferi. Izvan te sfere apostol je “nemoćan” i običan kao svaki drugi vjernik. Temelj za ovakvo učenje je pronađen u službi apostola Pavla koji je prema Wagneru bio “ograničeni apostol”. Pod “ograničenim” Wagner smatra da Pavao nije bio apostol nad cijelom crkvom gdje god se ona nalazila, već je imao svoju dodijeljenu sferu, a izvan te sfere on nije mogao funkcionirati kao apostol.⁶ U 1 Korinćanima 9,2 i 2 Korinćanima 10,13-16 Wagner tvrdi da Pavao prezentira sebe na takav način. Wagner priznaje najmanje tri vrste apostolskih sfera: eklezijalna (crkvena), funkcijska i teritorijalna, ali unutar te tri sfere postoje tri glavne kategorije apostola. Svaka od tih kategorija je podijeljena u nekoliko potkategorija.

Tri glavne kategorije apostola su vertikalni, horizontalni i “apostoli trgova” (market place apostles).⁷ Vertikalni apostoli su apostoli koji vode određene grupe crkava, službe ili pojedince koji očekuju od takvih apostola duhovno vodstvo. Oni su podijeljeni u četiri potkategorije: a) Apostoli crkve - njihova sfera utjecaja uključuje određeni broj crkava i njihovih pastora koji su odgovorni njima; b)

⁶ “Pavao nije bio apostol u Jeruzalemu, Rimu ili Aleksandriji. To nisu bile njemu dodijeljene sfere. Ali Korint jest, kao i Filipi i Efez, Listra i Kreta i druga mjesta” (Wagner, 4).

⁷ Specijalna kategorija apostola su tzv. “apostoli s crticom”. To su apostoli kojima je uz dar i funkciju apostola dan i neki drugi dar (čak i funkcija) kao što su: apostol-učitelj, apostol-prorok, itd.

Članovi apostolskog tima - većina apostola ima svoje timove ljudi koji posjeduju različite darove; c) Funkcionalni apostoli - oni prakticiraju apostolski autoritet nad pojedincima ili grupama koji djeluju unutar određene specijalizirane vrste službe; d) Apostoli zajednica - to su vođe (ili pastori) crkava koje su izrasle u megacrkve.

Horizontalni apostoli nemaju pod sobom crkve, službe ili pojedince jer oni primarno služe svojim kolegama - apostolima u službi, pomažući im da se povežu jedan s drugim u različite svrhe. Također, ovdje imamo četiri potkategorije: a) Pokrivajući apostoli - oni sazivaju okupljanje drugih apostola koji služe u različitim područjima službe i posjeduju sposobnost da uspostave organizacije za određene ciljeve, prema onome kako ih Bog vodi; b) Poslanički apostoli - imaju sposobnost da kataliziraju i osnaže apostolski pokret na nacionalnom, regionalnom ili internacionalnom nivou; c) Mobilizirajući apostoli - provode većinu vremena na putovanjima kao i poslanički apostoli, ali njihov fokus je na specifičnom projektu ili povodu; d) Teritorijalni apostoli - imaju svoje određene sfere primarno definirane prema određenom zemljopisnom području.

Apostoli trgova su apostoli koji djeluju na radnim mjestima i imaju sposobnost dovesti stvari u red s ciljem da opreme svete za djelo službe na svojim radnim mjestima. Radno mjesto, prema tome, postaje ne samo mjesto službe, već mjesto gdje crkvena vlast treba biti uspostavljena (Simpson). Takvi apostoli bivaju uzdignuti u različitim područjima društva kao što su religija, obitelj, obrazovanje, vlast, mediji, umjetnost, poslovni svijet itd. Rezultat takva djelovanja bi trebao biti društvena transformacija i transfer financijskih sredstava od strane neznabožaca prema Božjem narodu.

Apostoli i grad

Možda najveći izazov tradicionalnim crkvama NAR predstavlja na području tradicionalnih ideja o crkvenoj strukturi i vlasti. Tradicionalno, crkve su bile vođene i duhovno izgrađivane kroz službe pastora/propovjednika/učitelja/starješina i povremeno evangelizatora. U proteklih 500 godina denominacije su bile glavni organizacijski modus protestantskih crkava. Prema Wagneru, budući da su apostoli (zajedno s prorocima) primarno odgovorni za izgradnju crkava, takva premisa mijenja tradicionalnu ulogu pastora.

Prema Wagnerovim riječima, apostoli gradova su "kršćanske vođe koji su predani gradu i kojima je Duh Sveti dao izvanredno veliko pomazanje autoriteta u duhovnom području nad drugim kršćanskim vođama u tome istom gradu." Na taj način apostoli proviđaju pastorima i crkvama u određenom gradu duhovnu vlast (vodstvo) koja im omogućuje da rade efektivnije i bolje svoj posao (Wagner, 3). Za pastore u gradu to bi značilo dobrovoljno ulaženje u strukturu koja nije utemeljena na birokraciji ili legalističkim pravilima, nego na osobnim odnosima.

Na taj način, pastori postaju dijelom apostolske mreže i funkcioniraju pod apostolima baš kao što bi crkveno osoblje uobičajeno funkcioniralo pod vodstvom glavnog pastora u crkvi. Prema Wagneru, ovo je model koji će funkcionirati! (Wagner, 4).

U proteklih 500 godina većina protestantskih crkava je bila organizirana u denominacije, a temelj za takva udruženja je bilo slaganje oko nekih određenih doktrina i učenja. Prema NAR-u denominacije su stari mjehovi koji trebaju biti zamijenjeni apostolskim organizacijama (mrežama). U praksi to znači da se sve crkve u određenom gradu potiču da shvate da, iako se one sastaju na različitim mjestima, oni zapravo čine jednu gradsku crkvu. Također se potiču novi interdenominacijski savezi u kojima bi pastori trebali stvoriti iskrene i podupiruće odnose s drugim pastorima u gradu i konačno, gradske crkve se pozivaju da se dobrovoljno uključe u apostolske mreže, podlože vodstvu apostola te na taj način oforme istinsku biblijsku crkvenu organizaciju. Naravno, ideja iza svega toga nije želja određenih apostola za vlašću, nego želja da se kroz to ostvari napredak kraljevstva i spasenje za što je moguće više ljudi. Wagner vrlo otvoreno pripisuje neučinkovitost u širenju evanđelja denominacijama koje sprečavaju crkve u određenom gradu da se ujedine u svojim naporima u evangelizaciji i socijalnoj transformaciji te zapostavljaju i ignoriraju apostolsku službu kao ključan dio crkvene uprave.

USPOREDBA NAR-ove TEOLOGIJE S DRUGIM TEOLOŠKIM IDEJAMA O APOSTOLSKOJ SLUŽBI

Razmatrajući apostolsku službu suočeni smo s dva problema. Prvi problem je da su "Dvanaestorica" bila posebna grupa apostola - gledajući na njih kao model za današnju apostolsku službu to predstavlja problem jer nitko danas ne može biti ekvivalentan njima i njihovoj Bogom danoj poziciji utemeljitelja crkve i apostolskog učenja. Drugi problem je da Biblija ne govori specifično da li je služba i autoritet "Dvanaestorice" bio prenesen na druge, i ako jest, kako i na koji način? Stoga smo danas suočeni s različitim tumačenjima apostolske službe. Također, govoriti o strukturi apostola (kao što to Wagner govori) nepoznat je pojam u Bibliji i crkvenoj povijesti.

Sažetak NAR-ovog razumijevanja apostolske službe jest ideja da je apostolska služba službeni položaj koja uključuje upravljanje (ne samo utjecaj ili duhovni autoritet) i koja manje-više uključuje trajno prebivanje unutar specifičnog područja službe (grad, regija, kontinent) s namjerom da svaka lokalna crkva postane dio te službe. Prema tome, imamo ideju apostola kao položaja (dakle, službeno priznata titula ili funkcija uz nečije ime) te kao upravljačke i pretežno statičke (ali ne u svim slučajevima) službe.

Edmiston započinje svoj članak navođenjem dva uobičajena stava po pitanju apostolske službe: a) apostolska služba je završila smrću Ivana apostola ili formiranjem Novog zavjeta. Ovaj stav zastupa tezu da umjesto živih apostola mi danas imamo njihove zapise u Novom zavjetu; b) apostoli postoje i danas, ali ih se naziva misionarima. Edmiston argumentira protiv takve podjele stavljajući "Dvanaestoricu", tj. "utemeljitelje vjere" u posebnu kategoriju – oni su posebni i nitko od takvih apostola ne postoji danas. Kao drugu kategoriju navodi "utemeljitelje crkava" i tu stavlja ljude kao što su Pavao i Sila, Martin Luther, John Wesley i George Fox, koji su dinamički djelovali na određenom području i uspostavljali crkve. One koji su slijedili nakon njih vidi kao apostole čija je glavna svrha bila da stabiliziraju rad i rast crkve u Božjoj milosti. On ovdje uključuje Tita, Silu, Timoteja i Apolona. Konačno, zadnja kategorija su oni koji misle apostolski, ali su ograničeni u djelovanju unutar lokalne crkve ili se nalaze pod autoritetom glavnog pastora (Edmiston). Prema njemu, apostoli danas postoje i kao služba i kao službeni položaj.

Neki teolozi prihvaćaju ideju apostolske službe, ali ne i apostola kao službene pozicije. Reinhold Ulonska prihvaća apostolsku službu, ali ne kao službenu funkciju, objašnjavajući da titula apostola implicira prsten slave i autoritet koji ni jedan istinski apostol ne bi prisvajao za sebe. Na isti način, Felipe Ferrez tvrdi da je apostolska funkcija kao takva prestala, ali služba apostola ostaje crkvi kao trajno prisutan dar (Wagner, 5).

Alternativa Wagnerovoj tvrdnji da apostoli trebaju voditi i upravljati lokalnim crkvama na temelju Efežanima 2,20 je tradicionalni stav da je temelj crkve Krist, a apostoli su polagali taj temelj svaki puta kada su propovijedali Krista. Prema tome, apostoli nisu uvjet da bi temelj bio postavljen (ne predstavljaju temelj za crkvu), već su samo graditelji toga temelja (*Let us Reason*, 2). Stoga imamo dva suprotna gledišta: temelj kao osoba s apostolskim darom/titulom ili temelj kao apostolski nauk o Kristu koji se postavlja svaki put kada službenici propovijedaju o Kristu.

Suprotstavljajući se Wagnerovoj ideji apostolske službe kao dominantno statičke i povezane s određenom sferom djelovanja, Atkerson u svome članku primjećuje da je konstantno bivanje u pokretu bila karakteristika prvih apostola. Njihova putovanja su bila motivirana evangelizacijom, organizacijom i učvršćivanjem novih crkava. Povremena zaustavljanja u svrhu treniranja su se dešavala na strateškim lokacijama, ali nakon toga kretanje bi se nastavilo. Nadalje, kada bi apostol istrenirao, obučio i postavio starješine u crkvi, on bi nastavio dalje, a na starješinama je bila odgovornost da izgrađuju crkvu (Atkerson).

Atkerson primjećuje da će apostoli 20. stoljeća, koji su započeli crkvu, "prirodno imati autoritet na temelju utjecaja nad starješinama crkve koju su započeli", ali zaključuje da "današnji moderni apostoli u stvarnosti nemaju neki veći status

od bilo kojeg drugog starješine.” Nadalje, Hawkes u svojoj doktorskoj disertaciji ističe da niti jedno novozavjetno pismo nije naslovljeno na adresu apostola, što bi bio slučaj ako su apostoli upravljali crkvama u gradu (135) i primjećuje da Pavao nikada nije postavljao apostole da vode lokalne zajednice, već biskupe ili starješine (141). Za Hawkesa, današnji apostoli mogu prakticirati autoritet po pitanju duhovnih stvari i imati duhovno vodstvo, ali odbacuje Wagnerovu ideju da je primarna uloga apostola da upravljaju lokalnim crkvama. Također je upitno da li Pavao na temelju Poslanice Efežanima 4,11 i 1 Korinćani 12,28 uspostavlja hijerarhijski poredak službi s apostolima i prorocima na čelu ili izjava “On daje jedne za...” govori o raznolikosti darova unutar Tijela Kristova, a ne hijerarhiji.

ZAKLJUČAK

Wagnerov argument da crkva treba peterostruku službu dok svi zajedno ne dođemo do jedinstva vjere i u pravoj spoznaji Sina Božjeg k savršenom čovjeku je nešto o čemu trebamo razmisliti. Zaista u svakom naraštaju crkva treba ljude s takvim darovima da izgrađuju crkvu i ne postoje nikakvi biblijski dokazi da je apostolska služba prestala. Mi danas nemamo među sobom “Dvanaesticu,” ali imamo ljude koji nastavljaju apostolsku službu i poziciju, ne da upravljaju i vladaju lokalnim crkvama kao što Wagner tvrdi, već da uspostavljaju nove crkve na temelju apostolskog učenja i potom predaju crkve starješinama koji će nakon njih nastaviti izgrađivati te crkve. Autoritet apostola, prema tome, ne bi trebao počivati na temelju hijerarhije ili pozicije, već na temelju duhovnog utjecaja. Na taj način crkva 21. stoljeća bi trebala priznati i prihvatiti službu ljudi koji istinski imaju dar da budu apostoli, koji se općenito brinu za sveukupno zdravlje crkava te koji su voljni da sa svojim duhovnim utjecajem i autoritetom služe Tijelu Kristovom - ne kao gos, podari crkava, već kao sluge. Možemo li zaista zamisliti i prihvatiti da je u 1. st. svaka lokalna crkva imala jednog ili više apostola koji su bili odgovorni za njihovo upravljanje kao što Wagner tvrdi? Ja ne mislim tako! Možda se tu ipak radi o idealu pluralnosti pobožnih starješina i pastira u svakoj zajednici?

Da li je došlo vrijeme da crkve u gradovima odbace svoje denominacijske razlike i ujedine se u zajedničkom naporu da dosegnu i evangeliziraju svoje lokalne zajednice? Ne znam, ali ideja “gradske crkve” je zasigurno puno bliža novozavjetnom modelu crkve, nego situacija gdje su crkve u određenom gradu podijeljene denominacijskim razlikama, konfesijama i vjerovanjima. Možda je došlo vrijeme da crkve počinju pronalaziti svoj identitet ne više u pripadnosti određenoj denominaciji, već u pripadnosti određenoj lokaciji zajedno s drugim crkvama koje se nalaze na istom području. Takav pristup bi zasigurno poboljšao izražavanje vidljivog, a ne samo duhovnog jedinstva na temelju Isusove molitve u Ivanu 17.

NAR se širi, htjeli mi to ili ne i uskoro će zakucati i na naša vrata.⁸ Pitanje koje ostaje je da li ćemo prihvatiti taj pokret ili ne. Naša zadaća jest da razlučimo ono što je dobro od onoga što je loše, a glavni izazov je otkrivanje da li se apostolska služba nastavlja i danas ili ne. Ako da, tada moramo biti pažljivi da je priznamo i damo joj ispravno mjesto u životu crkve.

Literatura

- Atkerson, Steve. "Are There Apostles in Today's Church?," *New Testament Reformation Fellowship Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:S1Jg6ISUCwkJ:www.ntrf.org/articles/articledetail.php%3FPRKey%3D1+apostles+today&hl=sh&ct=clnk&cd=4&client=firefox-a>; Internet; posjet 20. siječnja 2008.
- CRCNA, "Committee to study Third Wave Pentecostalism –Majority Report," *CRCNAOnline*. Home page on-line. Available from http://www.crcna.org/site/uploads/uploads/2007_thirdwave_majority.pdf; Internet; posjet 8. veljače 2008.
- CRCNA, "Committee to study Third Wave Pentecostalism –Minority Report," *CRCNAOnline*. Home page on-line. Available from http://www.crcna.org/site/uploads/uploads/2007_thirdwave_minority.pdf; Internet; posjet 8. veljače 2008.
- Earl, L. Teri. "About Wagner's Apostles" *Harvest net.org Online*. Home page on-line. Available from http://www.harvestnet.org/reports/about_Wagner-apostles.htm; Internet; posjet 7. veljače 2008.
- Edmiston, John. "Are There Still Apostles Today," *Asian Internet Bible Institute Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:pKVl8aqfJEJ:aibi.gospelcom.net/articles/apostlehtm+apostles+today&hl=sh&ct=clnk&cd=2&client=firefox-a>; Internet; posjet 10. veljače 2008.
- Gilbert, Pierre. "The Third Wave worldview: A Biblical critique" *ATLA serials Direction* 29 no 2. (2000). [e-journal] <<http://search.atlaonline.com/pls/eli/ec.pdfapp.showpdf?myaid=ATLA0001436927>>(posjet 15. veljače

⁸ Kao što Jambrek primjećuje, NAR-ove crkve su crkve koje imaju strast prema novim metodama evangelizacije, slavljenja, biblijskog proučavanja, obučavanja crkvenih vođa, a neke od NAR-ovih crkava su među najvećima na kontinentima - kao što su Willow Creek Community Church iz SAD-a s više od 16.000 članova i Deeper Life Bible Church iz Nigerije sa 85.000 članova (262). U Hrvatskoj NAR-ove ideje su prisutne u Savezu crkava Riječ Života koji predvodi apostol Damir Alić te kroz autore kao što su Bill Bright, Rick Warren, Rick Joyner, Alan Vincent i njegova B.L.A.S.T. ministries, itd.

- 2008).
- Harvest Net. "Joining Forces, Blazing Trails: An Interview with Peter Wagner," *Harvest Net Online*. Home page on-line. Available from [http://www.harvestnet.org/reports/about Wagnerapostles.htm](http://www.harvestnet.org/reports/about/Wagnerapostles.htm); Internet; posjet 26. veljače 2008.
- Hawkes, Paul (2003) *A Critical Analysis of the Third and Fourth Wave of Pentecostalism*, Doctoral Dissertation, University of South Africa Online. Home page on-line. Available from <http://etd.unisa.ac.za/ETD-db/theses/available/etd-07132005081509/unrestricted/01front.pdf>; Internet; posjet 10. svibnja 2007.
- Holmes, Robert I. "A Survey of Apostolic Church Government" *Storm Harvest Online*. Home page on-line. Available from <http://stormharvest.com.au/articles/apostlic.txt>; Internet; posjet 20. siječnja 2008.
- Jambrek, Stanko (2007) "Nova apostolska reformacija", u: *Leksikon evanđeoskoga kršćanstva*, Zagreb, Bogoslovni institut and Prometej.
- Kennedy A. A. H. "The Scope and Function of the Apostolate in the New Testament," *The Scholarly Journal Archive* 33 (1909). [e-journal]
<<http://links.jstor.org/sici?sici=01903578%28190903%2933%3A3%3C160%3ATSAFOT%3E2.0.CO%3B2-4>> (posjet 15. veljače 2008).
- Leslie, Sarah. "Dominionism and the Rise of Christian Imperialism," *Kjos Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:XZyGVdY-rvYJ:www.crossroad.to/articles2/05/sarah-leslie/dominionism.htm+articles+author+peter+wagner&hl=sh&ct=clnk&cd=554&client=firefox-a>; Internet; posjet 20. siječnja 2008.
- Let us reason (1) "Do We Have All Authority," *Let Us Reason ministry Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:3O5ZuYv-VZIJ:www.letusreason.org/Latrain16.htm+Let+Us+Reason+Ministries+do+we+have+all+authority&hl=sh&ct=clnk&cd=1&client=firefox-a>; Internet; posjet 10. veljače 2008.
- Let us reason (2) "Do You Want to be an Apostle," *Let Us Reason Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.letusreason.org/Latrain20.htm>; Internet; posjet 4. veljače 2008.
- Pierce, Chuck, D. "Apostolic Praying that Unlocks Regions," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=apostprayer>; Internet; posjet 3. veljače 2008.
- Simpson, Sandy, Oppenheimer, Mike. "C. Peter Wagner –Quotes & Notes," *Apologetics Coordination Team Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:M8jeNQ9mAFYJ:www.deceptionin->

- thechurch.com/wagnerquotes.html+Peter+C+Wagner+articles&hl=hr&ct=clnk&cd=3&gl=hr; Internet; posjet 15. veljače 2008.
- Simpson, Sandy. "The Agenda & Teaching Of The New Apostolic Reformation," *Apologetics Coordination Team Online*. Home page on-line. Available from <http://209.85.135.104/search?q=cache:eDmdf3MPWgcJ:www.deceptioninthechurch.com/arise.html+The+Agenda+%26+Teaching&hl=sh&ct=clnk&cd=1&client=firefox-a>; Internet; posjet 15. veljače 2008.
- Steinkamp, Orell. "The Apostles Are Coming To Your City Ready or Not," *Into truth Online*. Home page on-line. Available from <http://intotruth.org/globalism/apostles-coming.html>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Steinkamp, Orrel. "The New Apostolic Reformation," *The Lamp Ministry Online*. Homepage on-line. Available from http://209.85.135.104/search?q=cache:Oh1P7-GUM-AJ:members.ozemail.com.au/~rseaborn/New_Apostolic_Reformation.html+peter+wagner+five+fold+ministry&hl=sh&ct=clnk&cd=37&client=firefox-a; Internet; posjet 5. veljače 2008.
- Tan, Simon, G. H. "Apostles Then and Now," *APTS Online*. Home page on-line. Available from <http://www.google.com/search?q=cache:ytOYyL6rb0wJ:www.aps.edu/jam/5-2/S-Tan.pdf+apostles+today&hl=sh&ct=clnk&cd=42&client=firefox-a>; Internet; posjet 5. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (1). "Apostles in the Workplace," *Faith and Work E3 Online*. Home page on-line. Available from <http://www.intheworkplace.com/apps/articles/default.asp?articleid=22896&columnid=1935>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (2). "Apostles Today," *Christyhonea Online*. Home page on-line. Available from www.christyhonea.com/outlines/ApostlesToday/Apostles_Today.pdf; Internet; posjet 10. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (3). "Arise Magazine Article: New Apostolic Reformation," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=apostref>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (4). "Excerpt from Apostles of the City," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=apostcity>; Internet; posjet 10. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (5). "Excerpt from Churchquake," *Global Harvest Ministries Online*. Homepage on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=churchquake>; Internet; posjet 11. veljače 2008.

- Wagner, C. Peter ed. (6). "Excerpt from The New Apostolic Churches," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=newapostolic#1>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (7). "Let's Take Dominion Now," *Faith and Work E3 Online*. Home page on-line. Available from <http://www.intheworkplace.com/apps/articles/default.asp?articleid=22902&columnid=1935>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (8). "My Pilgrimage in Mission," *International Bulletin of Missionary Research* 23 no4 (1999) [e-journal] <http://www.acu.edu:2070/WebZ/FTFETCH?sessionid=fsapp3-55415-fcnse63o y4exkq:entitypagenum=11:0:rule=100:fetchtype=fulltext:dbname=Wilson>SelectPlus_FT:recno=1:resultset=4:ftformat=HTML:format=BI:isbillable=TRUE:numrecs=1:isdirectarticle=FALSE:entityemailfullrecno=1:entityemailfullresultset=4:entityemailftfrom=WilsonSelectPlus_FT:>(posjet 15. veljače 2008).
- Wagner, C. Peter (9). "Releasing Wealth in Apostolic Times," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=wealth>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (10). "The Doc Responds," *Ministry Today Magazine*. (home page on-line). Available from <http://www.ministrytodaymag.com/display.php?id=10011>; Internet; posjet 6. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (11). "The Church in the Workplace," *Faith and Work E3 Online*. Home page on-line. Available from <http://www.intheworkplace.com/apps/articles/default.asp?articleid=13889&columnid=1935>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (12). "Transform Society," *Faith and Work E3 Online*. Home page on-line. Available from <http://www.intheworkplace.com/apps/articles/default.asp?articleid=13023&columnid=1935>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (13). "Understanding How Apostles Minister in Different Spheres," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=spheres>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Wagner, C. Peter (14). "What the Doctor Recommends Article," *Global Harvest Ministries Online*. Home page on-line. Available from <http://www.globalharvest.org/index.asp?action=doctor>; Internet; posjet 11. veljače 2008.
- Yew, Suan Quek. "Cessation of the Apostolic and Prophetic Ministries," *Far Ea-*

stern Bible College Online. Home page on-line. Available from <http://www.febc.edu.sg/assets/Charismatism/Apostles.htm>; Internet; posjet 7. veljače 2008.

Abstract *This article analyzes the idea of Peter Wagner, the main representative of the New Apostolic Reformation, that apostles should and must govern local church congregations. The support for this claim is based primarily on Ephesians 2:20 where Paul said that the church is “built on the foundation of the apostles and prophets.” The question then is, whether people with the gift of apostolic ministry represent that foundation or the foundation is the apostolic teaching? Closely connected with this is the question whether the apostolic ministry/office continues until today or not. The article in the first part analyzes the reasons for the occurrence of this idea in Wagner’s theology and the ultimate goals of the NAR movement. In the second part it analyzes the biblical understanding of the apostolic ministry which is common for NAR theologians, and finally, compares these ideas with traditional ideas about apostolic ministry in Christianity. The author argues that while apostolic ministry in the Body of Christ continues even today and should be recognized as an office, the authority of apostles should be influential and spiritual, not governmental and hierarchical.*